

N:o 132.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till ändrad lydelse af § 4 mom. 9 och § 5 mom. 10 tryckfrihetsförordningen äfvensom till införande i förstnämnda § af tillagda mom. 13 och 14; gifven Stockholms slott den 3 april 1908.

Under åberopande af bilagda i statsrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed till Riksdagens pröfning i grundlagsenlig ordning framlägga härvid fogade förslag till ändrad lydelse af § 4 mom. 9 och § 5 mom. 10 tryckfrihetsförordningen äfvensom till införande i förstnämnda § af tillagda mom. 13 och 14. För det slutliga antagandet af förslaget förutsättes, att i § 4 införes ett tillagdt mom. 12 i enlighet med det förslag, som af 1906 års Riksdag antagits att hvila till vidare grundlagsenlig behandling.

Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

G U S T A F.

Albert Petersson.

Förslag

till

ändrad lydelse af § 4 mom. 9 och § 5 mom. 10 tryckfrihetsförordningen äfvensom till införande i förstnämnda § af tillagda mom. 13 och 14.

§ 4.

9:o. Den som, medan förordnande om kvarstad å tryckt skrift är gällande, med vetskap om förordnandet utsprider eller låter utsprida skriften, straffes med böter från och med trettio tre riksdaler sexton skillingar till och med trehundra trettio tre riksdaler sexton skillingar eller med fängelse från och med en månad till och med ett år. Samma lag vare, där någon med vetskap om att tryckt skrift förklarats konfiskerad utsprider eller låter utsprida skriften.

Hvad nu är stadgadt äge ej tillämpning i det fall, att ansvar äger rum enligt 14 mom. denna §.

Rubbning af kvarstad, som ej innefattar straffbart utspridande, umgälles enligt allmän lag.

13:o. Vid sådan afdelning af krigsmakten, som ställes eller är ställd på krigsfot, äge jämväl högste befälhafvaren den rätt att förordna om indragning, hvarom i 12 mom. sägs; och förhålles med pröfning, huruvida förordnandet skall äga bestånd, på sätt där är stadgadt.

14:o. Den som, medan sådant förordnande om indragning af skrift, hvarom nu sagts, är gällande, med vetskap om förordnandet utsprider eller låter utsprida skriften vid trupp eller å flottans fartyg, straffes, där han lyder under strafflagen för krigsmakten, efter nämnda lag, men eljest med böter från och med trettio tre riksdaler sexton skillingar till och med trehundra trettio tre riksdaler sexton skillingar eller fängelse från och med en månad till och med ett år.

§ 5.

10:o. Om laga domstol för åtal å förbrytelse, som omförmäles i 4 § 9 mom., så ock för åtal jämlikt 4 § 14 mom. mot någon, som ej lyder under strafflagen för krigsmakten, gälle hvad i allmän lag sägs.

Åtal jämlikt 4 § 14 mom. mot någon, som lyder under strafflagen för krigsmakten, skall tillhöra krigsdomstols upptagande; och tillämpas i ty fall hvad om rättegången vid sådan domstol är eller varder stadgad, dock att underställning alltid skall äga rum på sätt förut är sagdt.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 3 april 1908.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKIÖLD,
ROOS,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
grefve EHRENSVÄRD,
MALM.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Albert Petersson anförde:
»Vid granskning af det förslag till ny strafflag för krigsmakten, hvilket ligger till grund för propositionen i ämnet till innevarande års Riksdag, blef inom högsta domstolen med styrka framhållet, att lagstiftningsåtgärder borde ofördröjligen vidtagas till stärfjande af den fosterlandsfientliga agitation, som genom spridande af tryckta skrifter sker bland värnpliktige och öfrigt manskap vid krigsmakten. För denna fråga, som jag ansåg mig icke böra närmare behandla vid det tillfälle, då Eders Kungl. Maj:t på min föredragning beslöt aflåtandet af nyssnämnda proposition, anhåller jag nu att få påkalla Eders Kungl. Maj:ts uppmärksamhet.

Till en början torde det då tillåtas mig att redogöra för gällande ansvarsbestämmelser i fråga om spridande af tryckt skrift och för de särskilda önskemål i afseende å lagstiftarens ingripande, hvilka inom högsta domstolen uttalats.

Hufvudstadgandet i fråga om ansvar för utspridande af tryckt skrift innehålles i § 4 mom. 9 tryckfrihetsförordningen. Enligt detta mom. är dock utspridaren förfallen till ansvar allenast om skriften vid utspridningen är konfiskerad eller belagd med kvarstad. Däremot är han straffri, om han i brottslig afsikt utsprider en ännu icke med kvarstad belagd skrift, äfven om denna sedermera konfiskeras. Och då det vidare heter, att utspridare är 'till samma ansvar som författaren förbunden', torde häraf följa att den, som utsprider en redan med kvarstad belagd, men ej konfiskerad skrift, icke kan fällas till ansvar för själfva utspridningen, med mindre skriften sedermera blir förklarad brottslig. Inträffar ej denna förutsättning, kan utspridaren fällas blott för rubbning af kvarstaden, efter allmän lag.

*T. F. O:s
ansvarsbe-
stämmelser
om spridning
af tryckt
skrift.*

I öfrigt har tryckfrihetsförordningen — fränsedt hvad som må anses gälla beträffande spridning af utomlands tryckta skrifter — ej stadgat straff för utspridande af annan skrift än sådan, hvarå boktryckarens namn, tryckningsorten eller årtalet icke finnas utsatta. Föryttrare af dylik skrift är jämlikt § 1 mom. 12 förfallen till böter och skall tillika, om skriften åtalas, stånda författareansvar. Dock inträder sådant ansvar allenast om boktryckaren eller författaren icke kan upptäckas. Under sådan förutsättning sker alltså en öfverflyttning af författareansvaret från boktryckaren eller författaren till föryttraren, och om något ansvar för delaktighet i brott kan här ej vara tal i annan mening än att ju, när flera föryttrat samma skrift, bestraffning blir att ådöma en hvar af dem. Annorlunda i det fall, hvarom förmåles i § 4 mom. 9. Där drabbar straffet såväl utspridaren som den, hvilken enligt de vanliga reglerna har att bära författareansvaret. Sistnämnda moment innefattar således ett verkligt undantag från den eljest i tryckfrihetsförordningen tillämpade grundsats, att allenast en af de personer, som i olika egenskaper medverkat till tryckt skrifts utgifning och distribuering, därför ställes till ansvar. Det kan förtjäna anmärkas, att blott ännu ett sådant undantag finnes, nämligen bestämmelsen i § 1 mom. 5 att, när en brottslig skrift utgifvits från ett icke behörigen anmaldt tryckeri, boktryckaren och författaren äro underkastade lika straff och ansvar för skriftens innehåll och skrifart.

Högsta domstolens utlåtande öfver förslag till strafflag för krigsmakten.

I 69 och 72 §§ af den föreslagna nya strafflagen för krigsmakten stadgas straff bland annat för den, som medelst utspridande bland krigsfolket af egen eller annans skrift uppmanat eller annorledes sökt förleda till uppror eller till ohörsamhet mot förmans eller öfverordnads befällningar i tjänsten eller sökt upphetsa till ovilja mot krigstjänsten. Inom högsta domstolen har nu framhållits angelägenheten af, att bestämmelserna i dessa §§ blefve tillämpliga å brottslig tryckt skrift, utan hänsyn till huruvida skriften före eller efter utspridningen i laga ordning förklarats brottslig. Och enligt hvad ett justitieråd ansett skulle detta lämpligen kunna vinnas därigenom, att straffet för delaktighet i förbrytelser emot tryckfrihetsförordningen utsträcker icke blott till de fall, då brottslig skrift sprides innan den blifvit belagd med kvarstad eller konfiskerats, utan till hvarje annan delaktighet i förbrytelse, som föröfvas genom tryckt skrift. Det har i sammanhang härmed betonats, att garantierna för att straff skall följa å en enligt lag brottslig skrift böra väsentligen förstärkas, i hvilket afseende erinrats om de tid efter annan afgifna förslag till förbättring af jurymannainstitutionen.

Vidare har anmärkts att reglerna för kvarstad borde kunna förnklas och göras mera effektiva. Särskildt syntes, enligt ett justitieråds mening, vederbörande befälhafvare böra erhålla myndighet att i vissa fall belägga skrift af uppenbarligen brottsligt innehåll med kvarstad, under åliggande för befälhafvaren att genast öfverlämna skriften till justitieministern eller justitiekanslern, som hade att med anledning af kvarstaden meddela föreskrift. I enabanda syfte hafva två andra ledamöter af högsta domstolen erinrat om den redan tidigare gjorda hemställan att, åtminstone i krigstid eller då fara för krig hotar, själfständig befälhafvare måtte berättigas att belägga tryckt skrift med kvarstad, äfvensom att under samma förhållanden möjlighet måtte beredas till snabbare och mera effektiv behandling af ifrågavarande förbrytelser än tryckfrihetsförordningen medgifver. Slutligen har ock påpekats, att åtal för det i lagförslagets 69 och 72 §§ åsyftade brottsliga utspridandet endast i sällsynta undantagsfall — nämligen då skriften ej är tryckt — kommer att tillhöra krigsdomstols upptagande.

1906 års hvilande förslag till ändring i T. F. O.

Innan jag går vidare, torde jag få erinra, att ett förslag till ändringar i tryckfrihetsförordningen, hvilket just afser att möjliggöra ett kraftigare ingripande mot den fosterlands- och försvarsfientliga agitationen, af 1906 års Riksdag antagits att hvila till vidare grundlagsenlig behandling. Enligt detta förslag skola särskilda ombud, med uppgift att vaka öfver skrifers allmängörande och med rätt att förordna om kvarstad, kunna tillsättas

äfvén utom tryckningsorterna, t. ex. å sådana platser, där krigsfolk är samladt. Straffen skärpas för boktryckares uraktlåtenhet att genast aflämna exemplar af tryckt skrift till chefen för justitiedepartementet eller hans ombud eller att å skriften utsätta sitt namn, tryckningsorten och årtalet. Vidare gifver förslaget — i ett till § 4 lagdt nytt mom. 12 — befogenhet åt departementschefens ombud eller, i Stockholm, särskildt för ändamålet tillsätta personer att, när en skrift af anarkistiskt innehåll anträffats vid trupp eller å flottans fartyg, förordna om indragning af de exemplar utaf skriften, som kunna öfverkommas vid truppen eller å fartyget. Dyligt förordnande, som skall underställas tryckfrihetskommitténs pröfning, må meddelas så snart skriften uppenbarligen åsyftar att utplåna känslan af plikter mot fosterlandet eller att uppväcka hat mot befalet eller eljest undergräfvå krigslydnaden, äfvén om skriften icke synes straffbar. Och i afbidan på att förordnande om indragning kan utverkas, äger den, som vid truppen eller å fartyget utöfvar högsta befalet, vidtaga nödig åtgärd för hindrande af skriftens spridande inom truppen eller å fartyget. Förslaget innefattar ock sådan ändring i § 3 mom. 7 tryckfrihetsförordningen, att detta mom. bringas till öfverensstämmelse med 10 kap. 14 § strafflagen.

Det torde vara oförnekligt, att omförmälda hvilande förslag skall, om det varder slutligen godkändt, verksamt bidra till hämmande af nu åsyftade samhällsfarliga skrifers spridning. Och särskildt synes mig kunna påstås, att det inom högsta domstolen framhäfda behovet af snabbare och mer effektiva kvarstadsåtgärder skall, såvidt fråga är blott om rent faktiska hinder för skrifers spridning, genom det nya indragningsinstitutet och förslagets bestämmelser i öfrigt blifva i allt väsentligt tillgodosedt.

I den mån *kvarstad* utgör förutsättning för att spridning af en skrift skall medföra straff, kommer naturligtvis den ökade möjligheten att snabbt belägga med kvarstad äfvén att inverka på frågan om utspridares kriminella ansvarighet. Men ett förordnande om *indragning* har, enligt förslaget, i sådant hänseende icke någon betydelse, ej heller innebär förslaget någon direkt ändring i gällande bestämmelser om straff för utspridare af tryckt skrift. Det torde således vara i främsta rummet angeläget att tillse, om och i hvad mån tryckfrihetsförordningen kan böra ändras i syfte att utspridares straffskyldighet må vidgas utöfver de nu genom § 1 mom. 12 och § 4 mom. 9 fastställda gränser.

I högsta domstolen har, såsom redan nämnts, blifvit ifrågasatt, att ansvarigheten för tryckt skrifts innehåll skulle bestämmas enligt straffrättens allmänna regler om delaktighet i brott. Tillämpas dessa regler å

Bör ändring
ske i T. F. O:s
ansvarighets-
system och
processord-
ning ang.
tryckt
skrifts inne-
håll?

förbrytelse, begången genom tryckt skrift, kommer ansvar att drabba ej blott skriftens författare utan, jämte honom, alla andra, som bidragit till skriftens utgifvande och spridning — förutsatt naturligtvis, att de vanliga subjektiva villkoren för straffbarhet äro för handen. Det kunde alltså synas, som om en dylik ändring af tryckfrihetsförordningens bestämmelser vore det enklaste och mest verksamma medlet att med straff åtkomma utspridaren i alla de fall, då sådant kan anses erforderligt.

Emellertid torde allvarliga betänkligheter möta mot att på antydda sätt omlägga vår rätts principer rörande bestraffningen af pressdelikt. I själfva verket skulle nämligen den ifrågasatta förändringen innebära ett öfvergifvande af hela det system i fråga om ansvarigheten för tryckt skrifts innehåll, som hos oss oafbrutet tillämpats allt sedan 1766 års tryckfrihetsförordning, och medföra förlusten af alla de praktiska företäden, som detta — det successiva och uteslutande systemet — med fog anses äga framför det allmänrättsliga. Någon jämförelse mellan dessa system torde nu ej behöfva af mig uppdragas. En utförlig sådan återfinnes såväl i 1871 års konstitutionsutskotts memorial med förslag till ny tryckfrihetsförordning som i det af Kungl. Maj:t år 1887 för Riksdagen framlagda förslaget till ny tryckfrihetslag. Jag erinrar blott, att båda dessa förslag, liksom afven de af konstitutionsutskottet vid riksdagarna 1869 och 1872 utarbetade, bibehöllo det nu gällande systemet. Och jag kan obetingadt instämma i hvad vid föredragning inför Kungl. Maj:t af 1887 års förslag yttrades utaf dåvarande chefen för justitiedepartementet, när han sade sig högeligen betvifla, att man skulle vara benägen inlåta sig på ett annat ansvarighetssystem, hvars verkningar äro för allmänheten okända och oberäkneliga och som därför säkerligen skulle mötas af en ganska förklarlig misstro.

Hvad angår önskemålet om bättre garantier för att straff skall följa å en enligt lag brottslig skrift, må det påpekas, att frågan om en förändring af jurymannainstitutionen genom enskildt initiativ framlagts till pröfning för innevarande års Riksdag. Att helt utesluta medverkan af jury i tryckfrihetsmål synes mig icke vara att tänka på.

Jag anser mig sålunda icke böra föreslå någon principiell ändring i tryckfrihetsförordningens bestämmelser om ansvarigheten för tryckt skrifts innehåll och om den process, däri ansvaret utkräfves. Men det är dock förtjänt af öfvervägande, huruvida icke, med bibehållande af det bestående systemet i öfrigt, ett undantag borde göras för den händelse, att någon som lyder under strafflagen för krigsmakten genom tryckt skrift begår brott af det slag, som föranlett de inom högsta domstolen gjorda uttalandena. Genom ett stadgande i tryckfrihetsförordningen skulle denna grundlag

sättas utom tillämpning i dylikt fall, där i stället såväl strafflagen för krigsmakten med dess bestämmelser om delaktighet uti ifrågavarande brott som processen vid krigsdomstol borde komma till användning.

En dylik ordning torde dock näppeligen låta sig genomföra. Den kan synas antaglig, då man fäster uppmärksamheten blott å ett sådant fall, där såväl författaren som samtliga utspridare lyda under strafflagen för krigsmakten och skriften, på sätt i § 4 mom. 12 af det hvilande grundlagsförslaget närmare angifves, uppenbarligen utgör ett angrepp mot fosterlandets värnkraft. Men så snart någon af dem, hvilka medverkat till skriftens utgifning och spridning, står utanför den militära strafflagens giltighetsområde, eller då skriften är af en allmännare syftning, måste de stötande inkonsekvenserna, den skarpa skillnaden mellan å ena sidan tryckfrihetsförordningens successiva ansvarighetssystem och juryförfarande, å den andra krigslagarnas delaktighetsregler och processordning bjärt träda i dagen.

Att, såsom man påpekat, krigslagsstiftningen i Norge både materiellt och processuellt gäller äfven brott, begångna genom tryckt skrift, synes ej kunna med fog åberopas till stöd för en motsvarande ordning hos oss. Det är nämligen att märka, att den norska allmänna rätten icke känner någon sådan säregen reglering af tryckfrihetsbrotts bestraffning, som vår tryckfrihetsförordning uppvisar.

Resultatet af min hittills lämnade utredning kan alltså sammanfattas däri, att ett utsträckt och mera verksamt straffskydd mot spridning af tryckta skrifter icke bör sökas i en mer eller mindre genomgripande förändring i tryckfrihetsförordningens ledande grundsatser rörande ansvarigheten för tryckt skrifts innehåll och pröfningen af innehållets laglighet.

*Departements-
chefens för-
slag.*

Däremot håller jag före, att åtskilligt kan vinnas genom att för vissa fall belägga utspridandet af tryckt skrift med särskildt straff. Förutsättning för utspridarens straffbarhet skulle då vara, att utspridandet sker under vissa yttre, för utspridaren kända omständigheter, hvilka måste låta honom inse att hans förfarande står i strid mot rättsordningen, äfven om han är okunnig om skriftens innehåll.

En naturlig utgångspunkt för en lagstiftning i denna riktning erbjuder stadgandet i § 4 mom. 9 om ansvar för den, hvilken utsprider en i laga ordning med kvarstad belagd eller konfiskerad skrift. För närvarande är, såsom jag redan nämnt, en sådan utspridare förbunden till samma ansvar som författaren. Giltiga skäl att sålunda likställa utspridare och författare torde dock ej föreligga. Om utspridaren ej känner skriftens innehåll, kan han icke, låt vara att han äger vetskap om kvarstaden eller konfiskationen,

anses skyldig till ett brott af samma art som författarens. Riktigare synes mig vara att, i likhet med 1810 års tryckfrihetsförordning och 1887 års proposition, stadga särskildt straff för utspridare af skrift, hvarom i § 4 mom. 9 är fråga. Straffet kommer då att tillämpas i hvarje fall, då skriften var, utspridaren vederligen, vid utspridningen belagd med kvarstad, äfven om innehållet sedermera icke förklaras brottsligt. Ansvaret torde böra drabba en hvar, som utsprider eller låter utsprida skriften i fråga, och straffmättet synes kunna bestämmas till böter från och med 50 till och med 500 kronor eller fängelse från och med en månad till och med ett år.

Af en dylik ändring i § 4 mom. 9 skulle ock följa, att ett åtal jämlikt samma mom. icke komme att behandlas i juryprocessens former. Med nuvarande affattning af lagrummet synas öfvervägande skäl tala för den mening, att juryförfarandet måste tillämpas mot utspridaren.

Jag torde böra nämna, att vid nu pågående riksdag blifvit väckt motion om ändring af § 4 mom. 9 i den riktning, jag sålunda anser mig böra förorda.

Om en kvarstadsåtgärd på nu antydda sätt gör utspridandet af den kvarstadsbelagda skriften till ett brott, ligger den tanken nära att tillmäta en liknande betydelse åt sådant förordnande om indragning, som det hvilande grundlagsförslaget vill införa i vår tryckfrihetsrätt. I själfva verket torde ock synnerligen starka skäl tala för att jämväl till indragningsförordnandet anknyta en straffsanktion. Antages det hvilande förslaget utan ett dylikt tillägg, kan en skrift, om hvars indragning vid truppen blifvit förordnad, fortfarande ostraffadt där utspridas. Dag efter dag kan utspridandet upprepas, kanske af någon bland krigsmanskapet, i uppenbart trots mot befälet och i dess åsyn: befälet har att uppsamla de exemplar af skriften, som anträffas, men utspridaren kan ej åtkommas med straff. Det synes mig klart, att ett sådant tillstånd måste lända till allvarligt men för disciplinen.

Jag vill alltså föreslå, att straff stadgas för den som, medan förordnande om indragning af skrift är gällande, med vetskap om förordnandet utsprider eller låter utsprida skriften vid trupp eller å flottans fartyg. Utspridandet bör blifva straffbart, äfven om det sker vid annan afdelning af krigsmakten än den, som förordnandet afser, och ehvad utspridaren lyder under strafflagen för krigsmakten eller ej. Brottets säregna beskaffenhet torde dock här motivera, att tryckfrihetsförordningen beträffande ansvaret för den, hvilken lyder under nyssnämnda lag, blott hänvisar dit, medan för annan utspridare tryckfrihetsförordningen själf utsätter straffet. Den tendens hos skriften, som enligt det hvilande förslaget förutsattes för indrag-

ningsbeslutet, samt den omständighet, att beslutet gäller allenast skriftens spridning vid trupp eller å flottans fartyg, alltid skall af befälet verkställas och oftast torde framstå såsom en bekräftelse af åtgärder, hvilka befälet förut vidtagit, måste, synes det mig, gifva utspridandet karaktären af en militär förbrytelse, så snart utspridaren lyder under strafflagen för krigsmakten.

För den, hvilken ej lyder under nyssnämnda lag, torde straffskalan böra blifva densamma, som jag ansett kunna stadgas i § 4 mom. 9 tryckfrihetsförordningen. Motsvarande latitud i den militära strafflagen bör gifvetvis upptaga disciplinstraff i stället för böter, men kan i fråga om fängelsestraff öfverensstamma med omförmälda grundlagsstadgande. Därjämte torde en höjning af straffet, exempelvis till straffarbete i högst ett år, böra vara möjlig, om brottet sker i krigstid eller eljest vid afdelning af krigsmakten, som ställes eller är ställd på krigsfot.

Anmärkas må, att den vetskap om indragningsbeslutet, som skulle utgöra villkor för utspridares straffbarhet, lärer i fråga om krigsmanskapet få anses förefinnas, om befälhafvaren vid den trupp, till hvilken utspridaren hör, kungjort förordnandet på sätt i allmänhet äger rum med gifna order.

De interimistiska åtgärder, som befälhafvare enligt det hvilande förslaget äger vidtaga till hindrande af skrifts spridning, torde icke böra tillmätas betydelse för utspridares ansvarighet. Först efter det formligt förordnande om indragning meddelats, skulle utspridandet blifva straffbart. Det lärer då finnas påkalladt, att vid sådan afdelning af krigsmakten, som ställes eller är ställd på krigsfot, jämväl högste befälhafvaren äger rätt att meddela dylikt förordnande. En bestämmelse härom synes lämpligen kunna införas i ett tillagdt mom. 13 i § 4, hvarefter stadgandet om utspridares ansvar skulle följa i ett ytterligare mom. 14.

Gifvet är att jury icke skulle komma att medverka vid bedömandet af nu ifrågavarande nya brott. Och i det fall, att utspridaren lyder under strafflagen för krigsmakten och följaktligen ansvaret är att bestämma enligt denna lag, synes det äfven naturligt, att målet upptages af vederbörande krigsdomstol och handlägges enligt rättegångsordningen vid sådan domstol. Liksom i andra tryckfrihetsmål torde dock utslaget böra underställas hofrättens — i detta fall krigshofrättens — pröfning.

Skulle det någon gång inträffa, att en skrift utsprides, som både gifvit anledning till ett förordnande om indragning och är kvarstadsbelagd eller konfiskerad, lärer det för utspridning af kvarstadsbelagd eller konfiskerad skrift stadgade ansvar böra inträda allenast subsidiärt. I § 4 mom. 9 torde alltså böra inrymmas en bestämmelse härom.

Att forum för åtal jämlikt nuvarande § 4 mom. 9 tryckfrihetsförordningen är det i samma grundlags § 5 mom. 6 angifna, lärer vara

otvifvelaktigt. Oafsedt hvar skriftens spridning ägt rum, måste alltså åtalet anhängiggöras vid rådstufvurätten i tryckningsorten eller, om denna ort lyder under landsrätt, vid rådstufvurätten i länets residensstad. Med den ändring af § 4 mom. 9, som jag ifrågasatt, torde dock bäst öfverensstämma, att allmän lags föreskrifter om laga domstol blifva att tillämpa beträffande ifrågavarande mål, likasom vid åtal jämlikt det nya mom. 14 i § 4 emot någon, som ej lyder under strafflagen för krigsmakten.

De nya regler, hvilka sålunda torde böra stadgas angående forum i tryckfrihetsmål och rättegången däri, synas lämpligen kunna upptagas i tryckfrihetsförordningens § 5 mom. 10, hvars nuvarande innehåll förlorat all betydelse.»

Föredraganden uppläste nu förslag till ändrad lydelse af § 4 mom. 9 och § 5 mom. 10 tryckfrihetsförordningen äfvensom till införande i förstnämnda § af tillagda mom. 13 och 14 samt hemställde, att förslaget måtte föreläggas Riksdagen till pröfning i grundlagsenlig ordning.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder lämna bifall; och skulle till Riksdagen aflätas nådig proposition af den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet
Erik Ölander.